

<https://helda.helsinki.fi>

Historia, hipsteriteoria ja teknologisen determinismin hillitty charmi: John Durham Petersin haastattelu

Ampuja, Marko

2014-09-26

Ampuja , M , Koivisto , J & Saikkonen , S V A 2014 , ' Historia, hipsteriteoria ja teknologisen determinismin hillitty charmi: John Durham Petersin haastattelu ' , Media & viestintä : kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen lehti , Vuosikerta. 37 , Nro 3 , Sivut 87-99 . < <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/63037> >

<http://hdl.handle.net/10138/300688>

---

publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Haastattelu

Historia, hipsteriteoria ja teknologisen determinismin hillitty charmi: John Durham Petersin haastattelu

Lowan yliopistossa professorina toimiva John Durham Peters (s. 1958) on tullut tunnetuksi median ja mediateorian monipuolisena aatehistorioitsijana. Hänen lähestymistavalleen on luonteenomaista mediaa ja viestintää koskevan ajattelun historian avaaminen niin eurooppalaisen (erityisesti saksalaisen) kuin pohjoisamerikkalaisen filosofian ja mediateorian näkökulmista. Näitä vaikutteita hän yhdistelee teksteissään ennakkoluulottomasti syvällisen lukeneisuuden pohjalta. Hän hallitsee poikkeuksellisen monta eri kieltä ja on erittäin kiinnostunut kielten eroista ja etymologiasta. Tunnettujen ja vähemmän tunnettujen media- ja viestintäteoreetikkojen ohella Peters on tutkinut viestintäteknologian kehityksen synnyttämiä ajatuksia eri aikakausina sekä viestinnän, demokratian ja sananvapauden käsitehistoriaa. Tärkeänä juonteena hänen teksteissään kulkevat myös viestinnän yhteydet uskontoon ja teologiaan, mihin hänen mormonitaustansa on vaikuttanut merkittävästi. Petersin pääteokset ovat *Speaking into the Air: A History of the Idea of Communication* (1999) sekä *Courting the Abyss: Free Speech and the Liberal Tradition* (2005). Hänen kotisivunsa (<http://john-durhampeters.wordpress.com/writings>) listaa lisäksi yli 100 artikkelia tai katsausta, monet näistä sähköisesti linkitettyinä. Hän on ollut mukana myös toimittamassa lukemistoja *Canon Texts in Media Research* (2003) sekä *Mass Communication and American Social Thought: Key Texts 1919–1968* (2004).

Kuva: Veikko Somerpuro

Viime vuoden syksystä alkaen Peters asui ja työskenteli Suomessa vuoden ajan Helsingin yliopiston Tutkijakollegiumin kutsumana ja luennoi teemoista, joihin hän on perehtynyt valmistellessaan uutta kirjaansa *The Marvelous Clouds: Toward a Philosophy of Elemental Media* (ilmestyy). Se jatkaa kaikesta päättäen Petersin tapaa tarkastella ajankohtaisia media- ja viestintäkysymyksiä kriittisestä historiallisesta perspektiivistä, johon yhdistyy vahva filosofinen ote. Petersin mukaan hän oli ”jo nuoresta asti hyvin filosofinen ja kiinnostunut teologisista kysymyksistä”, mihin vaikutti mormoniperheessä kasvamisen lisäksi se että tutkijan ammatti oli hänen sukuperintöään. Esimerkiksi hänen äidin isänsä oli politiikan tutkija ja isänsä puolestaan professori Harvardin yliopiston kansanterveyden laitoksella. Peters syntyi Salt Lake Cityssä, mutta koulunsa hän kävi Massachusettsissa, jossa hän sai omien sanojensa mukaan paljon vaikutteita Uuden-Englannin transsendentaalisesta filosofiasta (Ralph Waldo Emerson ja Willam James). Hän olikin jo teini-ikäisenä innostunut filosofiasta. Yliopisto-opinnot alkoivat kuitenkin hieman harhaillen, ja viestinnän tutkimuksen pariin Peters päätyi sattumalta, vastoin politiikan tutkija -isoisänsä neuvoa – tämä kun oli todennut, että hänen ei ainkaan ”pitäisi opiskella mitään pop-alaa kuten viestinnän tutkimusta”.

Peters kertoo, miten hänen kokemuksensa mormonina lähetystyössä ulkomailla saivat hänet kiinnostumaan viestinnästä ja minkälaisen pettymyksen akateemisen viestinnän tutkimus hänessä aluksi aiheutti:

Ajattelin lukea englantia pääaineenani, mutta puolessavälissä yliopisto-opintojani lähdin lähetystyöhön Alankomaihin ja opiskelin hollantia ahkerasti. Alankomaat oli kiinnostava paikka olla lähetystyöläinen, koska se lienee ateistisin yhteiskunta maan päällä monilla mittareilla tarkasteltuna. Samalla Alankomaat on myös monimutkaisten uskonnollisten konfliktien läpäisemä yhteiskunta, joka on puoliksi protestanttinen ja puoliksi katolinen. Lisäksi Alankomaat on leimallisesti pakolaisten maa – ajatellaan vaikka Spinozaa, maailman historian yhtä kuuluisinta pakolaista, jonka perhe tuli Ranskasta ja Espanjasta. Alankomaat on kiinnostava maa siinä, kuinka siellä risteävät erilaiset uskonnolliset ja uskonnonvastaiset virtaukset sekä erilaiset etniset ryhmät. Lähetystyöaikani olikin minulle eräänlaista kielen ja kulttuurin juhlaa, josta nousi perustavanlaatuinen kysymys: kuinka voi jutella asioista, joista kukaan ei halua jutella? Koputtelimme nimitäin ihmisten oviin ja kun kerroimme olevamme lähetysaarnajia kirkosta, ihmiset sa-noivat välittömästi: ”Lopettakaa myymästä jumalaa ja häipykää täältä!”

Tällainen tilanne oli tietenkin minulle outo ja mietin, että miten voin viestiä asioista, jotka olivat mielestäni tärkeitä. En yrittänyt tyrkyttää näkemyksiä, koska keskeistä mormoniliikkeen toiminnassa on, että ihmisiä ei yritetä suostutella, vaan heitä opetetaan. Ajattelu perustuu siihen, että pyhä henki opettaa ihmisiä eikä lähetysaarnajan tehtävä ole suostutella tai myydä mitään. Käytin tällaisten haasteiden vuoksi kaksi vuotta viestinnän pohtimiseen, ja kun tulin takaisin lähetysmatkaltani ajattelin opiskelevani kielitiedettä, koska kielten opiskelu oli niin kiinnostavaa. Siitä ei kuitenkaan tullut mitään ja päädyin jatkamaan englannin opintoja, sillä tällä alalla pystyin tarkastelemaan kirjallisuutta, kieltä ja historiaa. Eräänä päivänä vuonna 1981 kävelin Utahin yliopiston kirjakauppaan ja näin kurssin, johon kuuluivat kaikki kirjat, jotka halusin

lukea, kuten Borges, Goffmania, Barthesia ja ehkä vielä Habermasia tai Foucaultia ynnä muuta sellaista. Tämä kurssi kuului viestinnän opintoihin.

Menin kurssille ja tajusin, että tässä on ala, johon voin tavallaan laajentaa kaikki kiinnostuksen kohteeni. Valmistuin maisteriksi Utahin yliopistosta, enkä tuolloin tajunut, että minulla oli eräänlainen illuusio siitä mitä viestinnän tutkimus on – halusin sen olevan ala, jossa voi tehdä oikeastaan mitä vain.

Seuraavaksi menin Stanfordin yliopistoon, jonka tuolloisen viestinnän koulutusohjelman oli rakentanut Wilbur Schramm, se pohjasi siis Mass Communication Research -perinteeseen. Tämä oli täydellinen shokki minulle. Ajattelin, että viestinnän tutkimuksessa on tarkoitus tarkastella hyvin perimmäisiä kysymyksiä merkityksestä, teksteistä, historiasta, sosiaalisuudesta ja muista tällaisista kysymyksistä. Stanfordissa minulle kuitenkin sanottiin, että viestinnän tutkimus on ”yhteiskuntatutkimusta, jossa tarkastelun keskiössä ovat sosiaaliset ongelmat”, ja että sosiaaliset ongelmat tarkoittivat esimerkiksi terveyttä, asenteiden muutosta ja niin edelleen. Tuo kokemus sai minut täysin pois tolaltani. Sanoin, että ”olemme Palo Altossa ja että täältäähän kumpuaa mielenkiintoista viestintäteoriaa, kuten Paul Watzlawickin ajatukset”. Tähän he totesivat vain ”jep, tiedämme, että tällaisia tyyppjä on täällä, mutta kukaan meistä ei ikinä ole jutellut heidän kanssaan”. Viestinnän tutkijat Stanfordissa olivat täysin vailla yhteyksiä tällaiseen tavallaan batesonilaiseen kyberneettis-psykiatriseen tapaan ajatella viestintää. Ihmettelin myös, että ”eikö meidän pitäisi opiskella Habermasia tai Foucaultia, hehän sanovat erittäin kiinnostavia juttuja viestinnästä”. Siihen yksi opettajistani, Steven Chaffee, vastasi: ”he ovat pahoja ihmisiä!”

Chaffeen mielestä Habermasin syntinä oli, että ”hän ei usko empiiriseen tutkimukseen”. Tämän lausahduksen takana on ajatus, että empiirinen tutkimus on demokratian pohjarakenne, ja jos ei voi analysoida yhteiskuntaa, ei voi olla vapaata tutkimustakaan. Hän oli tietenkin täysin tietämätön lausueessaan tällaista, sillä esimerkiksi Habermasin ensimmäinen kirja liittyi survey-tutkimukseen, ja Habermas, kuten myös Theodor Adorno, itse asiassa arvosti empiiristä tutkimusta. Chaffee ilmeisesti ajatteli, että Habermas on jollain tapaa kuin Adorno ja taistelee Lazarsfeldiä vastaan. Hänelle empiirinen tutkimus oli joka tapauksessa amerikkalaisen demokratian perusta. Minusta oli erittäin hämmentävää olla viestinnän laitoksella Stanfordissa. Yliopistossa oli paljon kiinnostavaa, nimenomaan viestintää koskevaa ajattelua ja tutkimusta esimerkiksi filosofiassa, antropologiassa, politiikan teoriassa, yhteiskuntateoriassa ja sukupuolen tutkimuksessa – mutta samalla minulle sanottiin, että et voi tutkia näitä asioita, koska olet viestinnän tutkija. Tämä kaikki johti myös ensimmäisen artikkelini [”Institutional Sources of Intellectual Poverty in Communication Research”, 1986] syntyyn.

Ottaen huomioon tuon ensimmäisen artikkelisi otsikon vastaanotto ei varmaan ollut kaikilta osin positiivista?

No, Steven Chaffeeta käy kiittäminen, sillä hän päätti julkaista artikkelin *Communication Research* -lehdessään. Vaikka hän olikin eri mieltä kanssani, hän oli riittävän merkittävä hahmo julkaistakseen tuon artikkelini. Totta kai osa ihmisistä suuttui artikkelista, mutta toisaalta jotkut esimerkiksi Suomessa pitivät siitä, kuten myös vaikkapa

Espanjassa. Olen edelleen sitä mieltä, että liian kapea institutionaalinen käsitys tutkimusalasta voi olla älyllisesti tuhoisaa. Jos olet liian sitoutunut olemaan viestinnän tutkija, liian sitoutunut viestintään tutkimusalana, niin päädyt olemaan huomaamatta paljon muuta. Jos aiheesi on viestintä ja haluat tietää, miten ihmiset ovat yhteydessä toisiinsa merkkien ja symbolien välityksellä, niin miksi meidän pitäisi olla vain kiinnostuneita siitä, mitä tutkijakaverimme tekevät? Oppiainekeskeinen ajattelu on tosin arkea jokaisella tutkimusalalla nykyään, ei vain viestinnän tutkimuksessa – se on eräs akateemisen ammattimaisuuden vaaroista.

Et tunnu edustavan mitään tiettyä koulukuntaa ja sinua on vaikea sijoittaa viestinnän tutkimuksen kentälle, sillä tunnut olevan kiinnostunut hyvin erilaisista asioista. Olet kirjoittanut esimerkiksi Frankfurtin koulukunnasta, Marshall McLuhanista, Harold Innisistä, viestinnän historiasta ja hiljattain uusista mediateknologioista. Näetkö itse jonkun yhteyden näiden erilaisten kiinnostustesi välillä vai pidätkö enemmän itseäsi viestinnän aatehistorioitsijana ilman mitään varsinaista kiinteää asemointia viestinnän tutkimuksen kentälle?

Olette ehdottomasta oikeassa siinä, että aiheiden osalta tutkin aatehistoriaa, erilaisia ajattelijoita ja ajattelua sekä tekstejä – joita yritän lukea uusista näkökulmista – eli tämä on se mitä teen. Mitä tulee asemointiin viestinnän tutkimuksen kentälle, niin uusimmassa kirjassani yritän hahmotella mediateorian maisemaa ja osoittaa mistä ajatteluni kumpuaa. Sanoisin, että James Carey on varmaan selkein edeltäjäni, koska en ole marxilainen, mutta olen silti kriittinen tutkija, ja vaikka olen hyvin kiinnostunut marxismista, niin olen kiinnostunut myös kaikesta muunlaisesta vaihtoehdoista ajattelusta, kuten Innisistä. Careyn kautta taas pääsee esimerkiksi käsiksi John Deweyn ajatteluun.

Olen myös hyvin kiinnostunut monista saksalaisista ajattelijoista. Saksalainen viestintää koskeva ajattelu on tietenkin hyvin monimutkaista. Siellä on fenomenologiset ja hermeneuttiset traditionsa – jotka ovat vaikuttaneet angloamerikkalaiseen viestinnän tutkimukseenkin ainakin 1970-luvulta alkaen – ja sitten on Frankfurtin koulukunta, joka on vaikuttanut 1940-luvulta asti. Esimerkiksi C. Wright Mills, David Riesman, Leo Löwenthal ja Kenneth Burke toivat Frankfurtin koulukunnan vaikutteita Yhdysvaltoihin Berkeleyyn yliopiston kautta, vaikka monet avainteokset, kuten *Valituksen dialektiikka* käännettiin englanniksi vasta 1970-luvun alussa. Sitten on tietenkin myös Friedrich Kittlerin ja hänen oppilaidensa kautta tulevat vaikutteet, joista olen itse hyvin kiinnostunut, vaikka en ole kaikesta heidän ajattelustaan samaa mieltä.

Onko sinulla jonkinlainen ohjelmallinen idea synteesisistä näiden ajattelijoiden välillä vai pyritkö arvostamaan heitä ikään kuin sellaisenaan? Kysymme tätä siksi, että joidenkin näiden ajattelijoiden välillä, kuten Adornon, McLuhanin, Kittlerin tai liberaalin tradition – josta olet kirjoittanut myös – on jossain määrin vaikea löytää yhtäläisyyksiä.

Hmm, hyvä kysymys... Metafyysisellä tasolla olen pluralisti ja älyllisesti arvostan erilaisten ajattelutapojen omaperäisyyttä. Minulla ei siis ole mitään suurta suunnit-

telmaa, jonka kautta pyrin päätyämään johonkin lopulliseen synteisiin kaikkien näiden tutkijoiden ajattelusta. Jos kuitenkin katsomme mainitseminen henkilöitä, kuten Kittleriä, McLuhania ja Adornoa, niin voimme välittömästi nähdä heidän välillään mielenkiintoisia yhteyksiä, mikäli tarkastelemme teemoja, joista he kaikki olivat kiinnostuneet, kuten kirjoittamista. Esimerkiksi Adornolle kirjoittaminen oli pakkomielle ja näen hänet suurena kirjoittamisen teoreetikkona. Kittlerille kirjoittaminen oli puolestaan keskeisesti välinesidonnaista, eli kulloisenkin median luonne on mediatutkimuksen perimmäinen kysymys. McLuhan puolestaan kritisoi kirjoittamista korruptoivana. Olen siis kiinnostunut löytämään vertailukohtia ja vastakohtaisuuksia ajattelijoiden välillä ilman, että pyrin itse leimaamaan mitään. Pyrin siis löytämään yhteyksiä eri ajattelijoiden ajattelun välillä. Minua on toki joskus ystävällisesti kritisoitu siitä, että en tajua brändäämisen merkitystä. Suurin osa akateemisessa maailmassa uraa tekevästähän tavallaan löytää oman brändinsä. Esimerkiksi ystäväni Elihu Katz on hyvä esimerkki siitä, kuinka muutamaa ideaa voi käyttää hyvin luovasti siten, että keksii uusia tulokulmia, mutta samalla oma brändi on näkyvillä tuotoksissa. Joka tapauksessa, akateemisilla tutkijoilla on siis yleensä jokin keppihevonen – eli on helppo tietää mitä he sanovat, jos heiltä kysytään tietystä aiheesta. Itse en halua olla tuollainen tutkija, vaan haluan olla avoin yllätyksille. Pidän siitä, että käytitte kysymyksessänne sanaa *arvostaa* – ei niin, että arvostaminen tarkoittaisi epäkriittisyyttä – sillä olen monesta asiasta eri mieltä sekä Adornon, McLuhanin että Kittlerin kanssa, mutta olen myös oppinut heiltä kaikilta paljon.

Yleinen argumentti Kittleriä ja McLuhania vastaan on, että he olivat teknologisia deterministejä. Olet kuitenkin kirjoittanut näistä ajattelijoina paljon. Toisaalta kirjassasi *Speaking into the Air: A History of the Idea of Communication* korostat, miten tärkeää on ottaa huomioon historialliset ja kulttuuriset tekijät, kun tarkastelemme uusia mediateknologioita. Näetkö tässä jotain ristiriitaisuutta?

Ensiksi korostaisin, että teknologinen determinismi on termi, joka lukeutuu akateemisten loukkausten laajaan joukkoon. Tutkijathan tykkäävät keksiä kaikenlaisia ismejä ja syytellä niiden kautta toisiaan. Kollegani Geoffrey Winthrop-Young on todennut, että jonkun kutsuminen teknologiseksi deterministiksi on vähän sama kuin sanoisi, että tämä henkilö kuristaa koiranpentuja kellarissaan. Mielestäni tällaiset akateemiset loukkaukset ovat usein hyvin vaarallisia, koska ne sulkevat ajattelemisen mahdollisuuksia. Olen itse tarkastellut teknologisen determinismin käsitteen historiaa ja pitänyt pari luentoa aiheesta, ne löytyvät YouTubestakin. Käsite on saanut alkunsa 1920-luvulla Columbian yliopistossa sosiologian laitoksella. Ensimmäinen henkilö, jota sanottiin teknologiseksi deterministiksi, oli Thorstein Veblen, joka halusi erottautua Marxin ajattelussa näkemästään taloudellisesta determinismistä. Huvittavaa teknologisen determinismin käsitteessä on kuitenkin se, että se ei ollut oikeastaan loukkaava ennen vuotta 1965, jolloin kanadalainen mediasosiologi Thelma McCormack kirjoitti arvion Marshall McLuhanin teoksesta *Understanding Media: The Extensions of Man* ja käytti tätä termiä – jolla oli siis luonnehdittu Vebleniä – kuvatakseen McLuhanin ajattelua. Silloin käsitteen merkitys muuttui ja teknologisesta determinismistä tuli äärim-

mäinen akateeminen synti. Jos luet esimerkiksi Raymond Williamsin kirjoituksia televisioista, niin McLuhanista ei jää mitään jäljelle – se on täyttä teurastusta.

Ainainen kritiikki teknologista determinismistä vastaan on, että meidän pitää tunnustaa toimijuuden merkitys. Mielestäni tämä on yhtä vaarallista kuin sanoa, että koneet tekevät historiaa, koska selvästikin koneilla on merkitystä jollain hyvin syvällisellä tavalla. Meillä on esimerkiksi tässä edessämme nämä koneet, jotka nauhoittavat tätä keskusteluamme juuri nyt, ja jos ne lakkaavat toimimasta, niin me lakkaisimme puhumasta. Koneilla on siis jonkinlainen ontologinen etusija. Jos teknologisen determinismin syytöksen pelko estää meitä kysymystä todella tärkeitä kysymyksiä teknologian merkityksestä, niin minun vastaukseni on: eläköön teknologinen determinismi!

McLuhan on huono historioitsija, kaikki tietävät sen. Se ei kuitenkaan tarkoita, että hänet voi noin vain leimata teknologiseksi deterministiksi ja sanoa, että hän oli tyhmä. Tietenkin kannatan hyvää historian tutkimusta, mutta ihmisillä on paljon erilaisia strategioita, joiden avulla he välttelevät vaivannäköä ja lukemasta toisten kirjoituksia huolella, koska on niin paljon luettavaa. Minä kutsun tällaista ”hipsterilähestymistavaksi” teoriaan. Frankfurtin koulukunnasta voi esimerkiksi ajatella, että ”he vihaavat yleisöä, ei minun ehkä sitten tarvitsekaan lukea heidän tuotoksiaan”. Tällainen ajattelu on sekopäistä. McLuhankin sanoo hölmöjä juttuja esimerkiksi sähkövalosta, mutta virheiden tekemistä ei pidä pelätä. Lutherkin sanoi aikoinaan ”pecca fortiter” eli tee syntiä rohkeasti. Jos emme voi tehdä suuria syntejä, niin mitä järkeä on olla tutkija.

Et siis pelkää tulla leimatuksi teknologiseksi deterministiksi, mutta mikä sinua tarkemmin kiehtoo McLuhanissa tai vaikkapa Kittlerissä – mitä olennaista heidän ajattelustaan voi löytää?

McLuhan esimerkiksi luki kiinnostavia asioita, joten voit lukea hänen olkapäänsä yli ja oppia sillä tavalla monenlaista. Löydän toistuvasti uusia asioita McLuhanilta, jotka yllättävät minut. Esimerkiksi teoksessa *Understanding Media: The Extensions of Man* – joka täyttää tänä vuonna 50 vuotta ja jota monet lukevat tuon vuoksi juuri nyt – kulkee mukana kokonainen teoria stressistä, jonka McLuhan on poiminut kanadalaiselta fysiologilta, joka oli kiinnostunut stressistä ja elpymisestä. Tuo teos siis huokuu eräänlaista erikoista biologiaa, jota en ole nähnyt muualla. Tällaisella ajatuksella puolestaan on uutta kaikupohjaa aikana jolloin sanotaan yleisesti, että biologia on teknologiaa (tämän niminen bioteknologiaa käsittelevät kirja on muuten ilmestynyt äskettäin). McLuhan siis teki tiettyjä liikkeitä, jotka osoittavat, että hänen ajatteluaan on mahdollista lukea mielenkiintoista uusista näkökulmista. Kittler puolestaan on perimmiltään filologi ja tavallaan kantaa mukanaan koko saksalaista filologista traditiota ajattelussaan, vaikka ihmiset yleensä pitävät häntä enemmän filosofina. Mielestäni hänen ymmärryksensä kielestä ja teksteistä tuo hienovaraisuutta hänen ajatteluunsa mediahistoriasta. Se johtaa metodologiseen rikkauteen ja täsmällisyyteen, joka on mielestäni paljon parempaa kuin vaikkapa suuri osa kehnosta kulttuurintutkimuksesta, joka on korruptoitunut ja muuttunut jonkinlaiseksi kaupallistuneeksi antropologiaksi.

Näetkö Kittlerin ajattelussa tuon filologisen hienovaraisuuden ohella jotain ongelmia?

Vaikka mitä. Yksi ilmeinen ongelma on hänen poliittiset näkemyksensä. Hänellä on muun muassa kuuluisa lausahdus, että jokainen kirjain kirjassa on musta ja kuten hyvin tiedämme, niin saksalaisessa politiikassa musta edustaa oikeistoa. Hän oli siis konservatiivi, joka näki itsensä konservatiivina Heideggerin ynnä muiden vanavedessä, eikä hän ikinä puhunut esimerkiksi holokaustista ja tykkäsi sanoa järkyttäviä asioita. Kittler oli myös epäkriittinen sotaa kohtaan, hän suorastaan ylisti sotaa – hän esimerkiksi piti Herakleitoksen lausahduksesta, jonka mukaan ”sota on kaiken isä”. Sotateknologia on tietenkin synnyttänyt paljon mediateknologiaa, mutta toisaalta kriittisesti tarkasteltuna voi sanoa, että onhan esimerkiksi kodinkoneteknologiakin tuottanut läpimurtoja, eikä teknologian kehityksessä ole kyse vain ohjuksista ja raketeista. Kittlerin ajattelussa heijastuu siis jonkinlainen militanttius, tai ehkä militarismi olisi parempi sana.

Sitten on vielä hänen hyvin outo ja ongelmallinen käsityksensä sukupuolesta ja seksuaalisuudesta. Hän tekee selväksi kuinka kirjoittamisessa on tapahtunut vaihdos sukupuolen suhteen. Ennen kirjoittaminen oli fallista – erilaiset kynähän ovat historiallisesti fallisia – ja miesten etuoikeus. Kun kirjoittamisesta tulee mekanisoitua, siitä tulee hänen mukaansa feminiinistä – naisista tulee konekirjoittajia. Tämän jälkeen, tarkastellessaan sitä miten naiset ja koneet yhdistyvät keskenään, hän alkaa kuitenkin kiertelevästi vitseillä kirjoituskoneesta/konekirjoittajasta [typewriter] – jonka voi nähdä viittaavaan siis konekirjoittajanaiseen, mutta myös kirjoituskoneeseen. On lopulta epäselvää, tekeekö Kittler tässä kriittistä kommentaaria esineellistämisestä, liikkeuko hän jollain tapaa tällaisen problematiikan tuolla puolen vai onko hänen tarkoituksenaan vain sanoa, että meidän ei pitäisi olla huolissaan tällaisista asioista? Joka tapauksessa hänen käsitystään sukupuolesta ja seksuaalisuudesta on hyvin vaikea ymmärtää. Kittlerin kirjoitustyyli on hyvin vaikeatajuinen, mutta toisaalta minä pidän siitä. Saksalainen akateeminen kirjoittaminen sallii monimuotoisemman ilmaisun kuin englanninkielinen akateeminen kirjoittaminen. Jos luet vaikka Blumenbergiä, Heideggeria, Adornoa tai Kittleriä, huomaat, että heidän kielensä on hyvin omaperäistä. On harvinaista törmätä tyyllillisesti samankaltaiseen englanninkieliseen tekstiin.

Olet kiinnostunut uusista mediateknologioista, joskin tapasi ajatella niitä on tavallisesta poikkeava – siinä on ehkä kyse jonkinlaisesta mediateknologian genealogiasta. Yleisesti vaikuttaisi kuitenkin siltä, että mediatutkimusta seuraavat yleisöt eivät nykyään ole kovin avoimia historiallisuudelle, vaan pikemminkin ilmapiiri on jotenkin ”presentistinen”, nykyhetkeä ja ajankohtaisuutta korostava. Tähän liittyy ajatus, että tarvitsemme uudenlaista mediateoriaa, koska uudet mediateknologiat ovat niin radikaalisti erilaisia aiempiin verrattuna. Tällainen presentismi näkyy nykyisin usein myös tieteellisissä artikkeleissa, jotka siteeraavat lähinnä muita tuoreita artikkeleita, eivätkä juuri vanhempia tekstejä. Onko historian huomiointi omassa työssäsi tietoinen strategia tällaista historiallista likinäköisyyttä vastaan?

Kyllä, se on ehdottomasti sitä. Richard John Columbian yliopistosta on todennut, että mediahistorian tavoite on nähdä hehkutuksen lävitse. Tällä hän tarkoittaa mediahisto-

rian osoittavan, että väitteitä uuden viestintäteknologian mullistavuudesta on esitetty kautta aikojen. On kuitenkin muistettava, että tutkijat ovat aina olleet sitoutuneita tuoreuteen ja ajankohtaisuuteen. Esimerkiksi uutistutkijat ovat huomauttaneet, että on jollain tapaa biologisesti välttämätöntä tietää mitä juuri tällä hetkellä tapahtuu ympärillämme, joten ajan tasalla olemisella on toki arvoa. Lisäksi tieteessä vaikuttaa lööpin logiikka, hieman samaan tapaan kuin journalismissa. Tämän vuoksi suurimmassa osassa tieteellisiä artikkeleita mainitaan päivämäärä jolloin ne on alun perin lähetetty julkaistavaksi, koska voi syntyä kiistaa siitä kuka ehti ensin. Tällaisten ”kuka ehti ensin”-kiistojen historia on itse asiassa hyvin mielenkiintoinen. Leibniz ja Newton tavallaan keksivät tämän. Heidän aikakautenaan syntyi myös käsitys individualismista ja immateriaalioikeuksista – kun käsitys tekijästä [author] syntyi, tutkijat rupesivat kiistelemään siitä, kuka keksi jonkun asian ensin. Yhdellä päivällä voi olla merkitystä Nobelin palkinnon saamisen kannalta, joten kysymys tuoreudesta on tietenkin tärkeä.

Kysymystä viestinnän tutkimuksen kentän avoimuudesta historialle – tai uuden median historialle – lähestyisin kuitenkin ensinnäkin niin, että on vaikea sanoa mikä itse asiassa on viestinnän tutkimuksen kenttä, koska se on niin pirstaloitunut. Itse pidän tästä pirstaloitumisesta. Esimerkiksi ICA:ssa (International Communication Association) vaikutti ennen ryhmä nimeltään Communication History Interest Group, mutta nyttemmin se on laajentunut kokonaan omaksi Communication History -divisioonakseen, mikä tarkoittaa, että siinä on mukana kaksisataa jäsentä. Tämä divisioona on kahtaalle suuntautunut. Nämä suuntaukset ovat ”Viestinnän historia tutkimusalana” ja ”Viestinnän historia” (käytäntönä, teknologiana, yleisöt, tekstit jne.). Tämä divisioona on mahtava. Olen käynyt muutamassa heidän esikonferenssitapahtumassaan. Minusta tuntuukin, että minulla on paljon kollegoita, jotka ovat kiinnostuneita uuden median historiasta. Ymmärrän kuitenkin pointtinne hallitsevasta teollisuuslähtöisestä ja paljon rahoitetusta ”tämä on vallankumouksellista” tyyppisestä hypetystutkimuksesta.

Tällaisen tutkimuksen nousuun vaikuttaa se, että mediatutkimukseen tulee ulkopuolista, mediateollisuuden lahjoittamaa rahaa ja sen edustajille tietenkin kysymys siitä, miten uudet mediateknologiat ovat muuttaneet esimerkiksi liiketoimintamalleja, on erityinen huolenaihe. Tämän vuoksi monet mediatutkijat helposti päätyvät painottamaan muutoksia, eivätkä niinkään tarkastelemaan historiallisia jatkuvuuksia. Eräessä *Guardianin* kirjoituksessa valiteltiin taannoin sitä, kuinka hyödytöntä akateeminen mediatutkimus on, koska sen tekemiseen menee niin paljon aikaa, ja että kun tutkimukset julkaistaan, ne ovat jo vanhentuneita. Tämän voi tietyllä tapaa nähdä akateemisen ajattelun pannaan julistamisena – koska siihen ei yksinkertaisesti ole aikaa.

Presentismillä on todellakin poliittinen taloustieteensä ja sen takana on todellisia syitä. Mutta mietitäänkö kysymystä hyödyttömyydestä ja hyödyttömistä asioista: mitä pitäisi tällöin ajatella taiteesta, tai filosofiasta, tai rakkaudesta – tai elämästä? Elämähän on tietysti mielessä hyödytöntä. Tulee mieleeni eräs lapsuuteni ihmettelykohdeista. Olin kenties 4–5-vuotias, kun olimme perheemme kanssa matkalla Yhdysvaltojen itärannikolla. Siellä on kulkusirkkoja, jotka elävät muutaman päivän ja menevät

sitten maan alle ja uinuvat 17 vuotta ja syntyvät sitten uudelleen, parittelevat ja tämän jälkeen kuolevat. Olin hyvin hämmentynyt ja ihmettelin mitä järkeä tuossa on? Mikä on elämän tarkoitus – monthy pythonilaisessa mielessä. Miten elämää voi arvottaa tai miten sen merkitystä voi arvioida? Pointtini on, että jos meidän kaikkien on ruvettava Facebook-tutkijoiksi tai pöhisemään Twitterissä, niin sitten voin aivan hyvin lopettaa. Twitterissä käytävän keskustelun taso on esimerkiksi usein aivan surkeaa. Jotkut uuden median tutkijatkin ovat turmeltuneet ”Twitter-puheesta” ja ruvenneet sarkastisiksi ja näsäviisaiksi. Toisaalta myös esimerkiksi Google ymmärtää hyödyttömiä ideoiden merkityksen. Onkin ironista, että jotkut toimittajat valittavat mediatutkimuksen hyödyttömyydestä, mutta Google pyytää ihmisiä ajattelemaan suuresti ja lennokkaasti.

Meidän ei kaikkien pitäisi tutkia Facebookia tai Twitteriä – pelastakaa minut tällaiselta, ajatelkaamme hitaasti! Uusi media ei kuitenkaan ole pelastanut ihmiskuntaa huonolta säältä, selkävivuilta tai sydänsuruilta – ihmiskunnan perustavanlaatuiset kysymykset eivät ole juurikaan muuttuneet. On todella vaarallista, jos tutkijat antavat jonkun muun määrittää heidän agendansa. Mikä on tällä hetkellä suosittua, ei ole suosittua viiden vuoden päästä. Onkin ongelmallista yli-investoida siihen, mikä on juuri nyt ”siistiä”. Pyrin itse olemaan vastasyklinen, koska ajattelen, että jos teen jotain, joka on vanhaa ja pois muodista, niin se tulee olemaan taas jossain vaiheessa muodissa. Muistan 1980-luvun lopulta erään todella hyvän jatko-opiskelijan, jota arvostin paljon ja joka oli hyvin kiinnostunut postmodernismista, kuten Jean Baudrillardista ja sen sellaisesta. Hän kysyi minulta ”Mitä mieltä olet Music Televisionista (MTV)?” Vastasin siihen tapaan, että ”onhan se ihan mukava pikku teollinen kehitys”. Hän oli vastauksesta hyvin järkyttynyt, sillä hän oli hyvin vakuuttunut siitä, että MTV on jälkimodernin kulminaatiopiste, jossa heijastuu postmodernismin logiikka. Hänen mielestään minun olisi pitänyt tuntea häpeää, koska tutkimusaiheeni ei ollut MTV vaan Dewey. Voidaan kuitenkin näin kolmisenkymmentä vuotta myöhemmin mieltä kumpaa oli hyödyllisempää tutkia, sillä Deweyn ajattelun merkitys ei ole hävinnyt mihinkään, mutta MTV ei ole kestänyt aikaa samalla tavalla.

Ehkä rahoituksen ohjailmassa tutkimuksessa on kuitenkin jonkinlainen sisäinen taipumus johtaa sellaiseen tutkimukseen, jonka saa helposti julkaistua ja joka välttää ajattelua. Toisaalta taipumus välttää ajattelua näkyy kaikenlaisessa muussakin tutkimuksessa. Ajattelu tuottaa tuskaa – kuten Dostojevski sanoo. Ajattelun puute ei siis ole empiirisen yhteiskuntatieteen yksinoikeus. On myös paljon todella typerää humanistista tutkimusta. Näen kuitenkin rahoituksen hakemisen logiikan vaarat ja julkaisutehtailun vaarat – eli sen, että sanotaan samoja asioita uudelleen ja uudelleen, vain jotta voidaan tehdä useita eri julkaisuja. On olemassa jonkinlainen harhainen unelma, että kaikki maailman empiirinen tutkimus päättyy jonkinlaiseksi tietosanakirjaksi. Ei kuitenkaan ole toimittajaa, joka lukisi kaiken tuon materiaalin. Minusta vaikuttaa siltä, että kertomus, jota suurin osa empiirisistä yhteiskuntatieteilijöistä hokee itselleen on: ”tutkin tätä pientä nurkkaa tässä, mutta se on osa tätä isompaa rakennusta”. Idea on siis, että kaikki tieto kumuloituu. Kukaan ei kuitenkaan koskaan vaivaudu syntetisoimaan kaikkea empiiristä tutkimusta. Juuri tämän vuoksi pluralistisen synteessin tekeminen on niin tärkeää.

Keskeiset tiedelehdet ovat enimmäkseen angloamerikkalaiseen kulttuuripiiriin kuuluvia usealla alalla, myös viestinnän tutkimuksessa. Näetkö, että keskeiset kansainväliset tieteelliset keskustelut viestinnän alalla ovat angloamerikkalaisesti virittyneitä kulttuurisella tasolla, kun muista akateemisista kulttuureista tulevilla tutkijoilla on paineita kirjoittaa englanniksi? Toisin sanoen, tullakseen julkaistuksi ja päästäkseen mukaan näissä lehdissä käytäviin keskusteluihin heidän on mukauduttava näissä lehdissä käytävien keskustelujen kulttuuriseen logiikkaan ja asemoitava oma ajattelunsa suhteessa siihen.

Onhan tässä havaittavissa jonkinlainen tyrannian muoto. Imperiumin agendanmäärittelyvalta on ongelmallinen asia. Siinä on käynnissä jonkinlainen kiristys teidän kulttuuripiiriinne näkökulmasta, sillä jos haluatte osallistua akateemiseen keskusteluun angloamerikkalaisissa lehdissä, niin teidän pitää olla kiinnostunut niistä asioista joista me angloamerikkalaiseen kulttuuripiiriin kuuluvat tutkijat olemme kiinnostuneita. Olen kuitenkin myös sitä mieltä, että imperiumi tarvitsee toimiakseen myös kiinnostavia ideoita periferiasta. Jos katsotaan esimerkiksi Kaarle Nordenstrengin uraa, niin hänhän on ollut tavallaan akateeminen piikittelijä ja hermostuttanut muita tutkijoita, kuten monia positivistejä Yhdysvalloissa. Hänen piikittelynsä oli myös hyvin hyödyllistä. Tai sitten voimme ajatella vaikka Georg Henrik von Wrightiä, joka pystyi tekemään myös monia juttuja, jotka eivät olleet pelkästään analyyttistä filosofiaa, vaan esimerkiksi fenomenologiaa. Välillä hän vaikuttaa jopa jossain määrin Frankfurtin koulukunnan ajattelijalta, esimerkiksi kulttuurifilosofiassaan. Jos hän olisi pysynyt Cambridgessä, niin hänellä tuskin olisi ollut aivan samanlaista itsenäisen ajattelun vapautta.

Periferia on siis mielestäni potentiaalisesti hyvin luova paikka. Craig Calhoun onkin huomauttanut, että esimerkiksi ekologiassa on tunnettu asia, että ekosysteemien laitamat – siellä missä kaksi ekosysteemiä kohtaavat – ovat lajeiltaan monipuolisimpia alueita. Suomessa on tietenkin helppo ajatella, että meidät suljetaan keskeisten keskustelujen ulkopuolelle, mutta sitä voi ajatella myös mahdollisuutena. Jos yritätte vain seurailta angloamerikkalaisia, niin päädytte lopulta vain köyhdyttämään maailmassa käytävää akateemista keskustelua kokonaisuudessaan. En usko mihinkään erityiseen suomalaisuuteen tai amerikkalaisuuteen, koska jokainen kulttuuri on monimuotoinen ja täynnä ristiriitaisuuksia, mutta suomalaisen kulttuurin piiristä löytyy ehdottomasti mielenkiintoisia ja ainutlaatuisia asioita ja ongelmia, jotka voivat inspiroida muissa maissa työskenteleviä tutkijoita.

**Yleisesti ottaen tuntuu, että angloamerikkalaisessa akateemisessa maailmassa on aivan sallittua olla tietämätön muiden akateemisten kulttuurien piirissä tuote-
tuista julkaisuista ja sieltä kumpuavasta ajattelusta?**

Kyllä, asia on juuri näin – imperiumi on nurkkakuntainen ja periferia on kosmopoliittinen. Sanonkin aina jatko-opiskelijoilleni, että heidän täytyy opetella myös jotain muuta kieltä. Isoisoisäni piti opetella vielä saksaa, koska se oli tieteen keskeinen kieli vuonna 1899, jolloin hän suoritti tohtorin tutkintonsa Göttingenissä. Nythän tilanne on se, että on mahdollista olla menestyksekkäs tutkija ja osata vain englantia, kun taas on jokseenkin mahdotonta olla suomalainen tutkija ja julkaista vain suomeksi. Minusta

töitteni kansainvälinen levinneisyys tuntuu etuoikeudelta ja olen kiitollinen siitä, mutta se saattaa johtua siitä, että olen osa imperiumia, sillä amerikkalaisten on ehkä jollain tavalla muita helpompi luoda kansainvälisiä yhteyksiä.

Minusta nurkkakuntaisuus amerikkalaisessa viestinnän tutkimuksessa on kuitenkin uskomatonta. Iowalaisena – keskellä imperiumia asuvana – olen kiinnostunut kanadalaisesta ajattelusta, sillä myös Kanada on tietyillä tavoilla perifeerinen suhteessa imperiumiin. Kun käyn New Yorkissa, minusta tuntuu, että ihmiset ovat nurkkakuntaisempia kuin Iowassa, ja varmasti amerikkalaiset ovat nurkkakuntaisempia kuin suomalaiset. Kielipolitiikka onkin ehdottomasti eräs asia, jota kannattaa pohtia. Esimerkiksi Saksassa on jollain tapaa skitsofreeninen suhtautuminen englannin kieleen. Joskus he ovat kääntämässä kaiken englanniksi, kun taas toisinaan saksalaiset sanovat, että ”olemme tarpeeksi suuri maa, voimme tehdä kaikki jutut saksan kielellä”. Wolfgang Hagenilla on esimerkiksi eräs kiinnostava kirja, jossa hän vertailee radion historiaa Yhdysvalloissa ja Saksassa. Se pitäisi ehdottomasti kääntää englanniksi, mutta hän ei tätä halua. Tämä on hyvin erilainen ajattelutapa kuin vaikkapa Ranskassa, jossa ajatellaan enemmänkin, että ”ketä kiinnostaa!” Tämä on tietenkin törkeä yleistyys, koska totta kai on myös ranskalaisia tutkijoita, jotka julkaisevat englanniksi ja yrittävät saadaan tuotannolleen lukijoita. Yleisesti ottaen ranskalaiset tutkijat kirjoittavat kuitenkin toisille ranskalaisille tutkijoille. Tämä luo tavallaan heille oman imperiumin, koska tähän piiriin kuuluu lukijoita esimerkiksi Latinalaisesta Amerikasta, Portugalista ja muutenkin ympäri maailmaa – siten tämä ei ole täysin nurkkakuntaista, mutta se on lopulta kuitenkin hieman toisella tapaa nurkkakuntaista. Espanjassa ja Italiassakin on hieman samantapaista skitsofreenista suhtautumista, mutta Pohjoismaissa ja Alankomaissa ei ole vaihtoehtoja, sillä nämä maat ovat niin pieniä.

Olet ollut Suomessa aika pitkään, et vain hyvin lyhyellä tutkimusvierailulla. Minkälaisia havaintoja olet tehnyt suomalaisesta mediatutkimuksesta ja ylipäänsä suomalaista elämänmenosta?

En ehkä voi väittää tuntevani suomalaista mediatutkimusta läpikotaisin, mutta kokemuksen Suomen Akatemian arvioijana on luonut minulle käsityksen, että journalismin tutkimus on hyvin hallitseva tutkimusala suomalaisessa mediatutkimuksessa, aivan eri tavalla kuin missään Yhdysvalloissa. En ole sijoittunut itse varsinaisesti journalismin oppiaineeseen Iowan yliopistossakaan, mutta jopa siellä journalismin oppiaineessa on edelleen vahva kulttuuritutkimuksellinen painotus, kun täällä kiinnostuksen kohde tuntuu olevan lehdistössä sinänsä. Ehkä tämä liittyy jollain tapaa lehdistön yhä vahvaan asemaan Suomessa. Ymmärrän toki, että täälläkin sanomalehtibisnes on vaikeuksissa, mutta lehtiä luetaan kuitenkin edelleen huomattavan paljon verrattuna Yhdysvaltoihin. Minusta siis näyttää, että suomalaisessa mediatutkimuksessa on hyvin vahva painotus journalismin tutkimukseen ja myös uuden median tutkimukseen – ja tällaiseenkin tutkimukseen tuntuu usein liittyvän jollain tavalla uutiset.

Enemmän laitamilta löytyy myös paljon kummallisempaa, omintakeisempaa ja yksilöllisempää tutkimusta, joka vaikuttaa minusta kiinnostavalta. Parhaimmillaan suomalainen mediatutkimus on minusta maailmanluokkaa. Tutkimuksen tekemisen

rakenteelliset edellytykset ovat myös Suomessa erittäin hyvät. Vaikka esimerkiksi Suomen Akatemian jakama rahoitus on hyvin kilpailtua, niin tutkimukseen silti laitetaan selvästi yhteiskunnan rahaa – myös humanistiseen tutkimukseen. Eli joku tässä maassa – en tiedä onko se kansa vai poliitikot vai kuka – selvästi tajuaa, että tutkimuksella on merkitystä yhteiskunnan elinvoimaisuudelle. Toivoisinkin, että Yhdysvalloissa olisi samanlainen yhteiskunnallinen sitoumus tutkimuksen tärkeyteen. Obama on tietenkin monella tapaa ongelmallinen hahmo, mutta hän ymmärtää tieteen merkityksen ja on sitoutunut tähän asiaan. Tämä sitoumus ei kuitenkaan välttämättä kaikilta osin oikeasti juuri näy tutkimuksen rahoituksessa. Suurin osa rahoituksesta menee myös terveystieteisiin ja muihin ”koviin tieteisiin”. Eli Yhdysvalloissa ei ole esimerkiksi mahdollista saada samanlaista tutkijatohtorin tai akatemiatutkijan positiota humanistisen tutkimuksen saralla kuin Suomessa. Sitten täällä on myös vaikkapa Helsingin Sanomien Säätiö, joka rahoittaa paljon tutkimusta, kuten myös minun tutkijavierailuani nyt täällä Suomessa. Voidaan tietenkin väitellä siitä, mikä tällaisen rahoituksen merkitys on, mutta onhan se mahtava resurssi, jota voi hyödyntää.

Minusta Suomessa on kiinnostavaa kielen ainutlaatuisuus. Olin viikon Tukholmassa ja siellä oletus on jotakuinkin, että kuka tahansa voi oppia ruotsin kieltä. Suomalaiset ovat puolestaan hyvin kohteliaita. Jos sanon esimerkiksi pari suomenkielistä sanaa, niin ihmiset ovat hyvin vaikuttuneita. Minusta tällainen kielellinen eriytyneisyys ja ainutlaatuisuus on kulttuurisesti kiinnostavaa. Olen lukenut myös *Kalevalaa* englanniksi ja siinä on paljon mielenkiintoista, mutta tiedän, että en voi todella päästä sisään teokseen osaamatta suomea. Ruotsinkielisen kirjallisuuden kohdalla tällainen on helpompaa.

Lopuksi vielä laaja mutta tärkeä kysymys koskien median käsitettä, jota tutkijat käyttävät usein hyvin epäreflektiivisesti. Mediasta tai medioista puhutaan paljon, mutta kun aletaan miettiä mitä tällä itse asiassa tarkoitetaan, niin ollaan isojen ongelmien edessä. Mediat myös moninaistuvat ja median käsite laajenee kattamaan yhä uusia asioita, kuten uusia mediateknologioita. Toisaalta voimme ajatella mediana myös taidemuotoja, kieltä tai rahaa. Onko sinulla näkemystä tästä mediatutkimuksen keskeisestä dilemmasta?

Tuleva kirjani käsittelee tätä. Siinä on kyse median filosofiasta. On totta, että mediatutkimuksessa on käynnissä jonkinlainen peli, jossa joku tutkija poimii jonkun uuden objektin, ja yrittää osoittaa, että myös tämä on media. Tätä peliä voi pelata siihen pisteeseen asti, että median käsite menettää merkityksensä, sillä käsite ilman rajoja ei ole enää käsite.

Esimerkiksi useat saksalaiset tutkijat ovat kirjoittaneet median käsitteestä ja sen historiasta. Ensimmäisen kerran mediaa sanana käytti Tuomas Akvinolainen kääntäessään Aristoteleen näkemystä siitä, miten näkemisen ja nähtävän objektin suhde pitäisi ymmärtää. Aristoteles ei ikinä käyttänyt itse media-sanaa kreikan kielellä. Sittenmin mediasta tulee luonnollinen käsite, aina 1800-luvun puoliväliin saakka, ja sitä käytetään kuvaamaan erilaisia elementtejä. Siinä on kyse magnetismista, vedestä, tulesta, sähköstä – mistä tahansa luonnollisesta yhdistäjästä. Eli media on jotain joka tulee

väliin, täyttää jonkun aukon. Olipa kyse sitten vaikka toiminnasta ja etäisyydestä, niin media täyttää näiden välisen aukon.

Noin 1800-luvun puolivälissä keksittiin ensimmäinen toimiva sähkölennätin ja kohta sen jälkeen radio. Toiminnan ja etäisyyden kysymyksestä tuli tällöin ajankohdaisia. Samalla mediasta kuitenkin tuli jotain hengellistä, jotain mentalistista – merkitykset ja intentiot alkoivat kytkeytyä siihen yhä enemmän. Mainokset, sanomalehdet ja radio alkoivat olla niitä asioita, jotka käsitetään mediana – jonkinlaisina kvasinaturalistisina objekteina, jotka toimivat toiminnan ja etäisyyden välissä. Uudessa kirjassani yritän tuoda takaisin luonnollista käsitystä mediasta, jolla tarkoitan, että meidän pitäisi tarkastella meriä, tulta tai taivasta potentiaalisina medioina ja yrittää ymmärtää, minkä takia tällainen ajattelu on järkevää – sanomatta kuitenkaan, että median käsite voi tarkoittaa ihan mitä vain, koska se ei tietenkään ole kiinnostava ajatus.

Mielestäni valinta käyttää median käsitettä on strateginen valinta. Jos esimerkiksi sanot, että laiva on media, niin tätä kautta voit selittää jotain. Se ei kuitenkaan selitä kaikkea mahdollista laivasta, vaan on pikemmin luontaisesti metaforinen tapa ajatella. Median käsite on tavallaan aina sekä luontoon että kulttuuriin kytkeytyvä käsite, ja tämän vuoksi on aina strateginen valinta kutsua jotain mediaksi. Median käsite on niin liukas siksi, että sitä käytetään aina jostain tietystä näkökulmasta käsin, ja kun käsitettä alkaa tarkastella, niin asiat alkavat muuttua, koska mediat ovat asioita, jotka ovat keskellä ja joidenkin asioiden välissä. Eli kun alat tarkastella medioita, niin alat liikkua kohti asioiden välisyyttä. Median käsitteessä onkin aina jotain vaikeasti kuvailtavaa.

Pidän Bernhard Siegertin ja Lorenz Engellin ajatuksesta, jonka mukaan viimeaikaisen mediatutkimuksen ongelma ei ole niinkään se, että median käsite olisi räjähtänyt käsiin. Ongelma on se, että käsitteen kattama arkisto on levähtänyt, koska on niin monia erilaisia uusia objekteja joita voimme tarkastella mediana. Tietenkin etenkin tietokone on esine, joka on eräällä tapaa nykyajan luonto ja otetaan luonnon tavoin itsestäänselvyytenä. Jean-François Lyotard on esimerkiksi todennut, että datasta on tullut luontoa postmoderneille ihmisille. Kun todellinen infrastruktuuri alkaa näyttäytyä tällä tavalla tarkasteltuna datana ja laskentana, niin vanhalla naturalistisella median käsitteellä alkaa olla uutta relevanssia meille mediatutkijoina.